

UiT The Arctic University of Norway

Har de gamle blitt den nye «generasjon prestasjon»?

Perspektiv på alderdom og eldreomsorg

Den 8. aldersforskningskongressen

23.10.2023

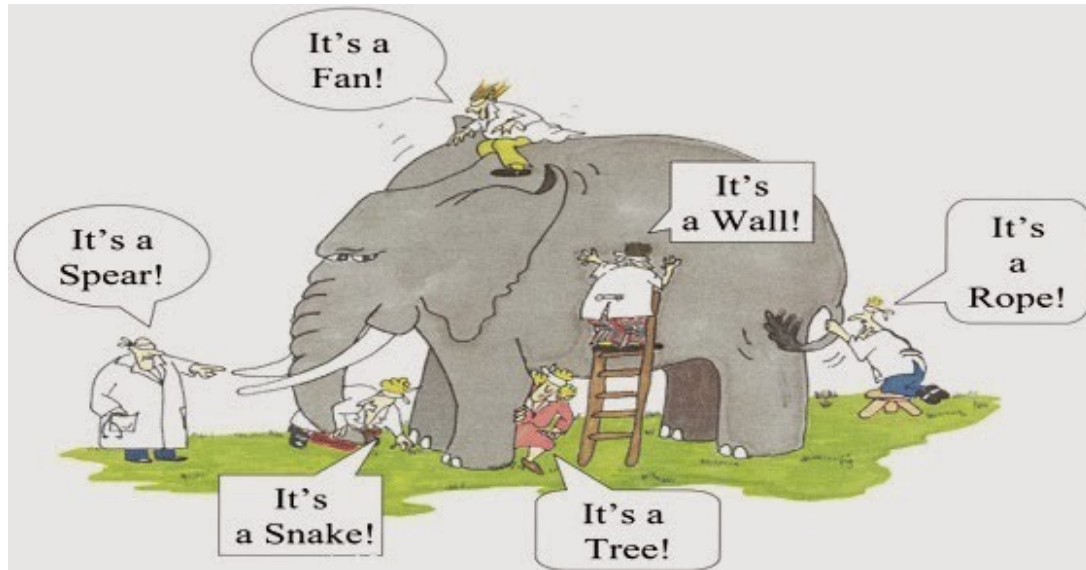
Bodil H. Blix

Professor, UiT Norges arktiske universitet

Professor II, Høgskulen på Vestlandet

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>.

Perspektiv

*“Each in his own opinion
Exceeding stiff and strong
Though each was partly in the
right,
And all were in the wrong.”*

*(John Godfrey Saxe: The blind
men and the elephant)*

THE LANCET

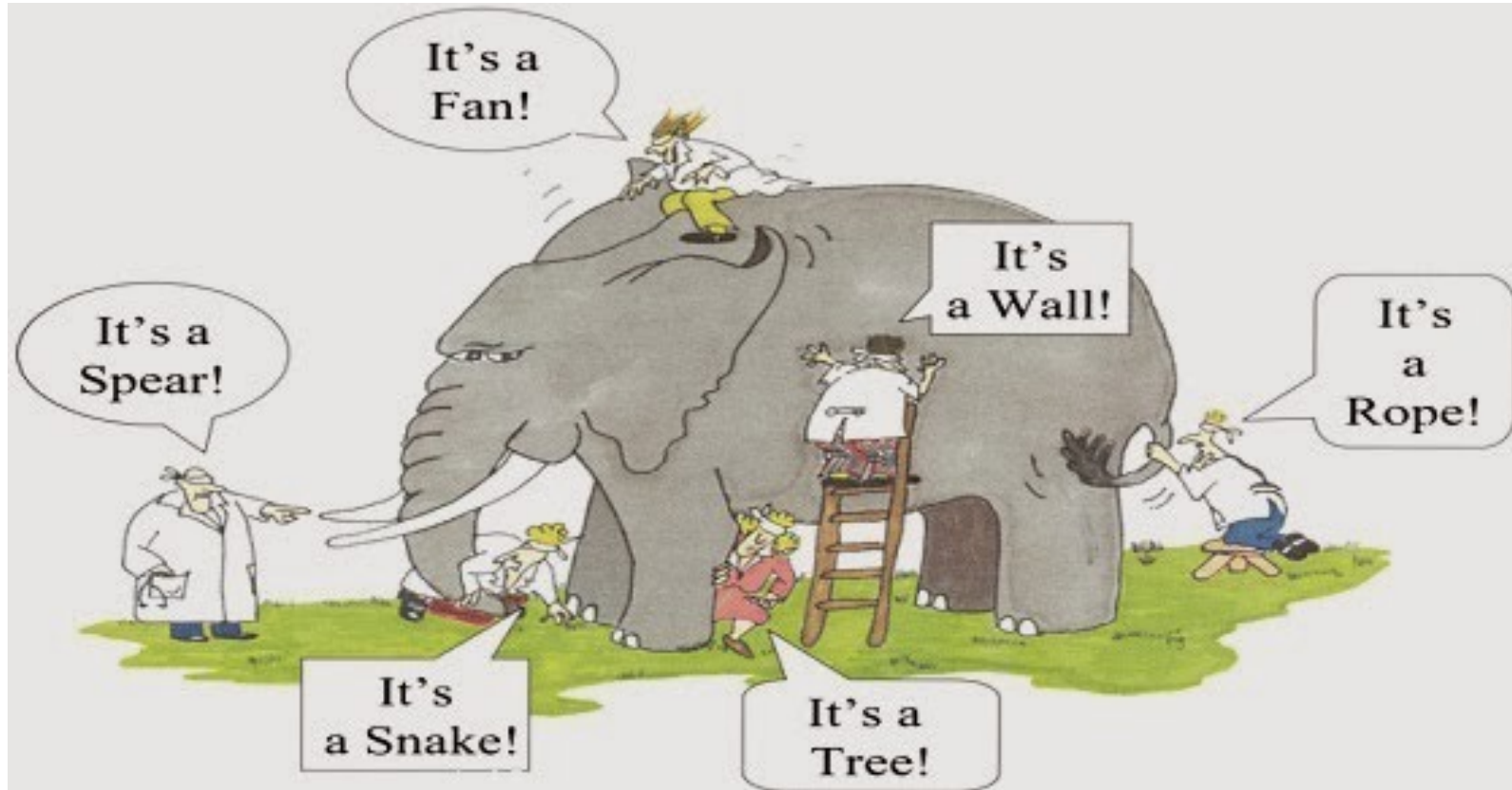
Volume 379 · Number 9823 · Pages 1273-1364 · April 7-13, 2012

www.thelancet.com

"Ageing is most often framed in negative terms, questioning whether health services, welfare provision, and economic growth are sustainable. We argue that, instead of being portrayed as a problem, increased human longevity should be a cause for celebration."

See Correspondence page 1295

«Aldring omtales ofte med negative termer. Det stilles spørsmål ved bærekraften til helsetjenester, velferd og økonomisk vekst. Vi hevder at i stedet for å fremstille økt levealder som et problem, skulle det være en grunn til å feire.»

«Den positive gerontologien»

- Active aging (WHO, 2002)
- Healthy aging (WHO, 2020)

Suksessfull aldring (Rowe & Kahn, 1998)

- Unngå sykdom og funksjonsnedsettelse
- Opprettholde kognitiv og fysisk funksjon
- Engasjement i sosiale og produktive aktiviteter

«Largely under the **control of the individual**» and can be attained
«through **individual choice and effort**» (R&K, 1989, p. 37)

Helseministeren sier vi må ta større ansvar for egen alderdom

De kommunale helsetjenestene trenger 90 000 flere ansatte i fremtiden. – Hver enkelt av oss må gjøre mer for å planlegge for en alderdom, sier helseminister Ingvild Kjerkol.

Lise Fjeldstad skremt og opprørt: – Forbanna på helseministeren

Den kjente skuespilleren er livredd for fremtiden.

Sahara Muhaisen
Journalist

Tonje Grimstad
Journalist

Christian Breidlid
Visuell Journalist

Ida Kjøstelsen
Journalist

Trond Lydersen
Journalist

Ingrid Kjelland-Mørde
Journalist

Publisert 24. jan. kl. 14:23
Oppdatert 24. jan. kl. 18:57

Anne Holt kritiserer rådet til Kjerkol: – Et svik

Anne Holt kritiserer rådet til helseministeren i NRK -Debatten. Skjermbilde: NRK.

Ingen ny idé fra helseministeren, dette

Meld. St. 15

(2017–2018)

Melding til Stortinget

Leve hele livet

En kvalitetsreform for eldre

Meld. St. 19

(2018–2019)

Melding til Stortinget

Folkehelsemeldinga

Gode liv i eit trygt samfunn

Meld. St. 14

(2020–2021)

Melding til Stortinget

Perspektivmeldingen 2021

Første bud: Du skal være fysisk aktiv og holde deg frisk!

«God helse og livskvalitet er først og fremst **viktig** for den enkelte, men må og sjåast i lys av behovet for ei berekraftig samfunnsutvikling. [...] Ei veksande befolkning med relativt fleire eldre vil krevje store ressursar i helse- og omsorgstenestene» (Folkehelsemeldinga, s. 191).

«Aktiv aldring gjennom å ta **ansvar** for egen helse og klare seg selv, er **både et ideal for den enkelte og en politisk strategi**» (Leve hele livet, s. 83).

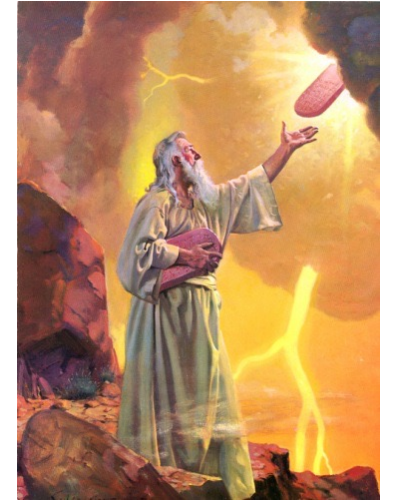
<https://sites.google.com/site/kristendo/mgruppe2/etik/de-ti-bud>

Andre bud: Du skal være selvstendig og selvberga!

«Et viktig felt for forebygging er eldres behov for pleie og omsorg. Den offentlige **ressursbruken** vil avhenge av hvor godt de eldre er i stand til å ivareta seg selv sammen med familie og nærmiljø» (Perspektivmeldinga, s. 283).

«...alle bør forberede seg på et større personlig **ansvar** i fremtiden» (Perspektivmeldinga, s. 283).

«...1. tilrettelegge egen bolig 2. investere i venner/sosialt nettverk 3. opprettholde best mulig funksjonsevne gjennom et aktivt liv» (Leve hele livet, s. 72).

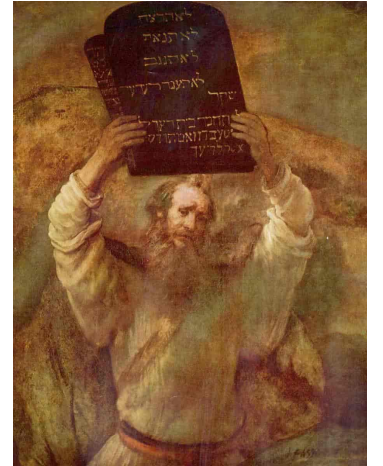

<https://www.sutori.com/en/story/copy-of-kristendommens-timeline--v6kLjkRHuGXnV2bSZotF2gbd>

Tredje bud: Du skal være produktiv!

«For å sikre **bærekraften** i velferdssamfunnet er det behov for å mobilisere mer arbeidskraft, holde gjennomsnittlig arbeidstid oppe og sørge for at eldre kan stå lenger i arbeid» (Perspektivmeldinga, s. 97).

«Programmet vil også handle om å ta i bruk den ressursen eldre representerer gjennom ulike organisasjonsformer i offentlig sektor og privat regi og næringsutvikling» (Leve hele livet, s. 76).

[https://snl.no/De_tilbud](https://snl.no/De_ti_bud)

Fjerde b forbruke tjeneste

«Leve hele l
skal gi den e
(hvem), med
hvilken måte
tidspunkt tje
10)

«...helse- og
behov og po
det iverksett
funksjonsevr

ALENE HJEMME: Ingrid ønsker å bo på sykehjem, der hun kan føle seg trygg og omgås andre folk. Foto: Naina Helén Jåma / VG

Ingrid (94) får ikke sykehjemsplass

STOVNER (VG) Hun har falt og skadet seg flere ganger. Sist hun var innlagt ble hun sendt hjem, selv om legene frarådet det.

<https://www.bibelmuseum.no/wordpress/de-ti-bud/>

Idealet «suksessfull aldring»

- lever i beste velgående
- ikke (kun) et mål i seg selv, men et middel for å sikre velferdsstatens bærekraft
- gavepakke til beslutningstakere

Bilde:

<https://globalnews.ca/news/9667679/watch-live-coronation-king-charles-iii/>

Er de gamle den nye «generasjon prestasjon»?

– Alderdommen skal leves,

S

etninger til selv å «ta ansvar». Og det å trenge hjelp og støtte i alderdommen, er ikke et
eggsforfatteren. Animasjon: Sissel Vetter

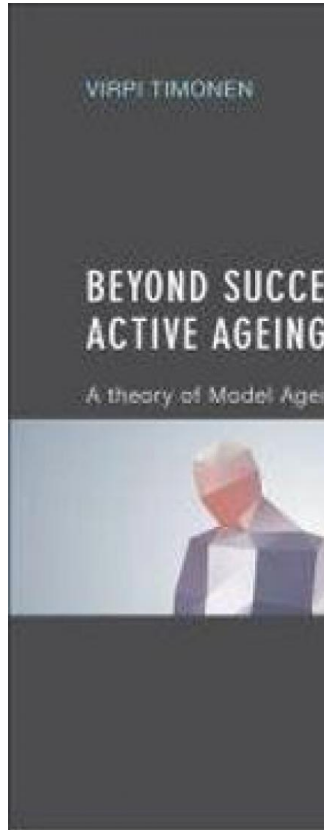
**Gamle medborgere får
nytt for å berge**

idret gir uttrykk for skribentens

BODIL HANSEN BLIX

Professor ved UiT Norges arktiske universitet.
Hun er fagansvarlig for master i aldring og geriatrisk
helsearbeid og forskningsgruppeleder ved Senter
for omsorgsforskning, nord.
Hun er utdannet sykepleier, har en mastergrad
og ph.d. i helsevitenskap.

Adobe Stock | #324963451

POLICY PRESS SHORTS RESEARCH

Ambisjon: Å holde flere tanker i hodet på en gang

1. Gamle mennesker er (minst) like forskjellige som andre folk
2. Alderdommen kan være en livsfase med noen spesielle utfordringer
3. Alderdom er ikke en sykdom
4. De fleste syke er gamle mennesker

Foto: Privat

DEBATT

Helsejæstesten:

Eldrebølgen skyller inn

Det er ikke coronapasientene som nå overvelder akuttmottaket og de medisinske avdelingene på Ullevål universitetssykehus (OUS). Det er våre gamle.

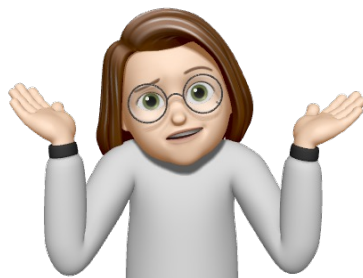

DEBATT

Eldrebølgen:

En ulmende krise

Det er på høy tid at mediene retter et kritisk blikk mot hvordan norske politikere og helsemyndigheter har tenkt å møte eldrebølgen vi nå bare ser begynnelsen på.

2 Underholdning

→ TV 2 Play

Logg inn

NORGES SPREKESTE: Denne gjengen skal kjempe om å bli Norges sprekeste pensjonist. Foto: Kristoffer Steffensen Lenes

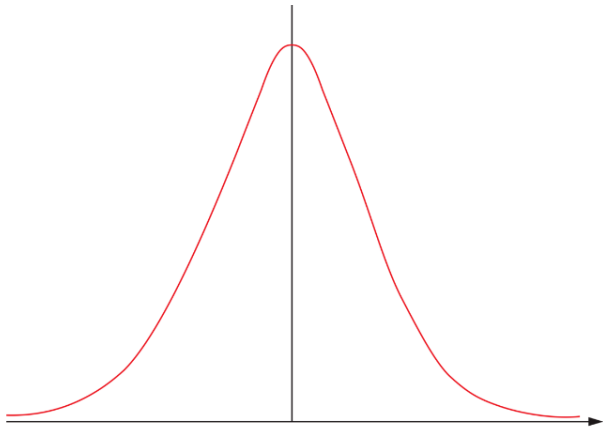
Denne gjengen skal konkurrere om å bli Norges sprekeste pensjonist

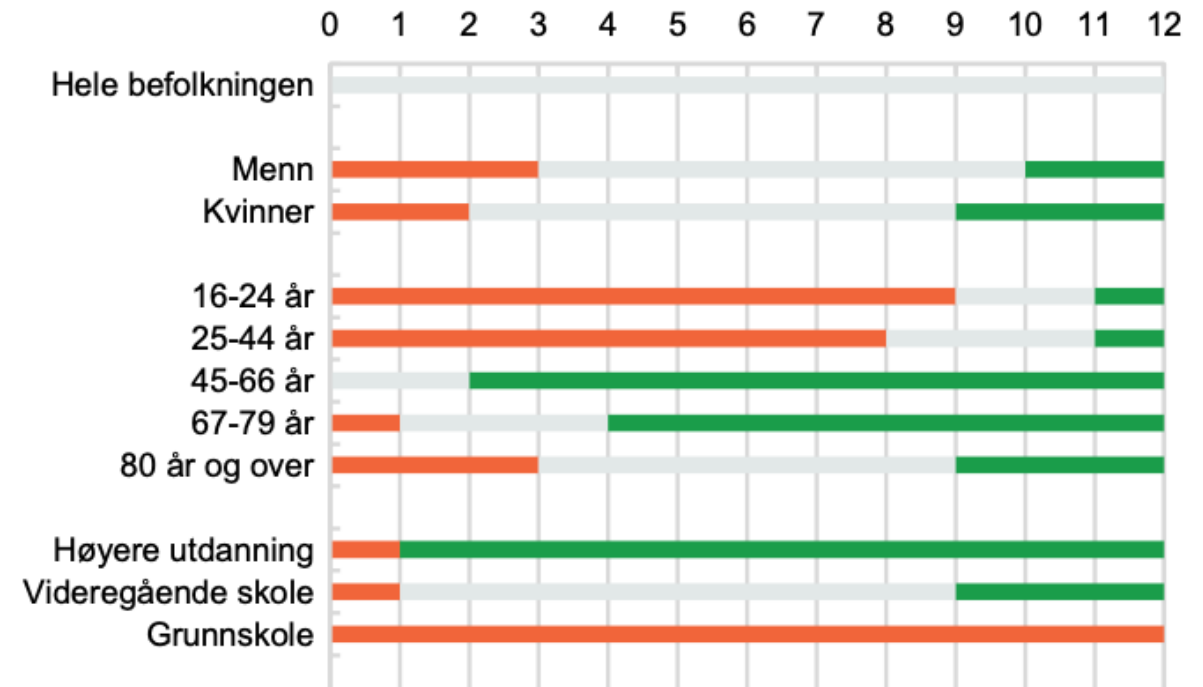
80 år gamle Whitlock klarte det igjen!

Løp maraton på 3.15.54

Livet - en gausskurve?

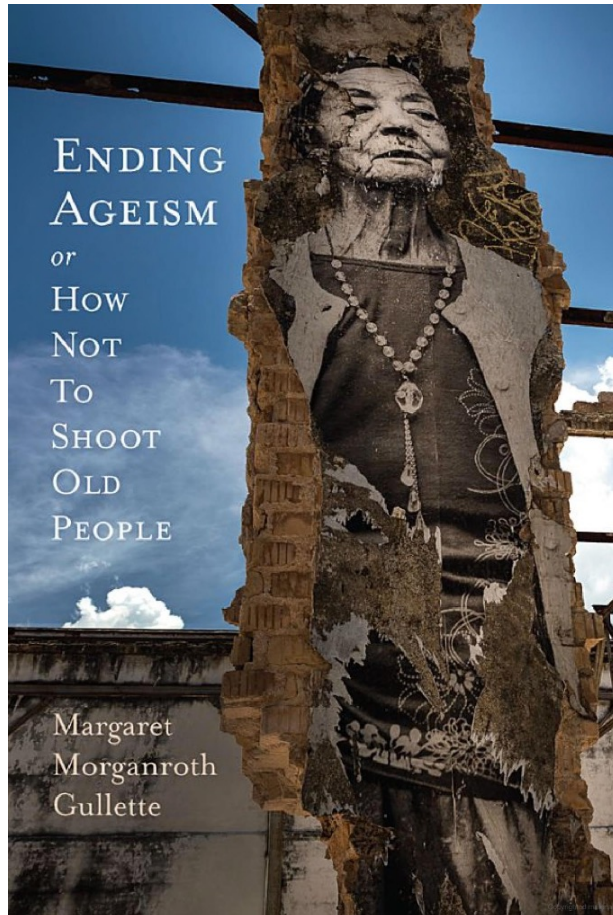

Figur 5.2 Samleindikator for subjektiv livskvalitet 2020. Antall indikatorer gruppen skårer signifikant dårligere, like bra, eller bedre enn den øvrige befolkningen

Kilde: Livskvalitet i Norge 2021, Statistisk sentralbyrå

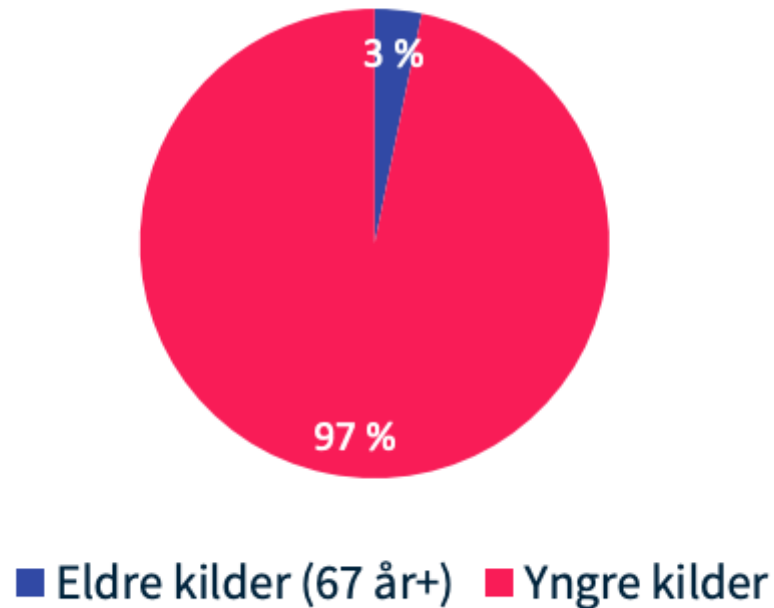
Ageism - alderisme

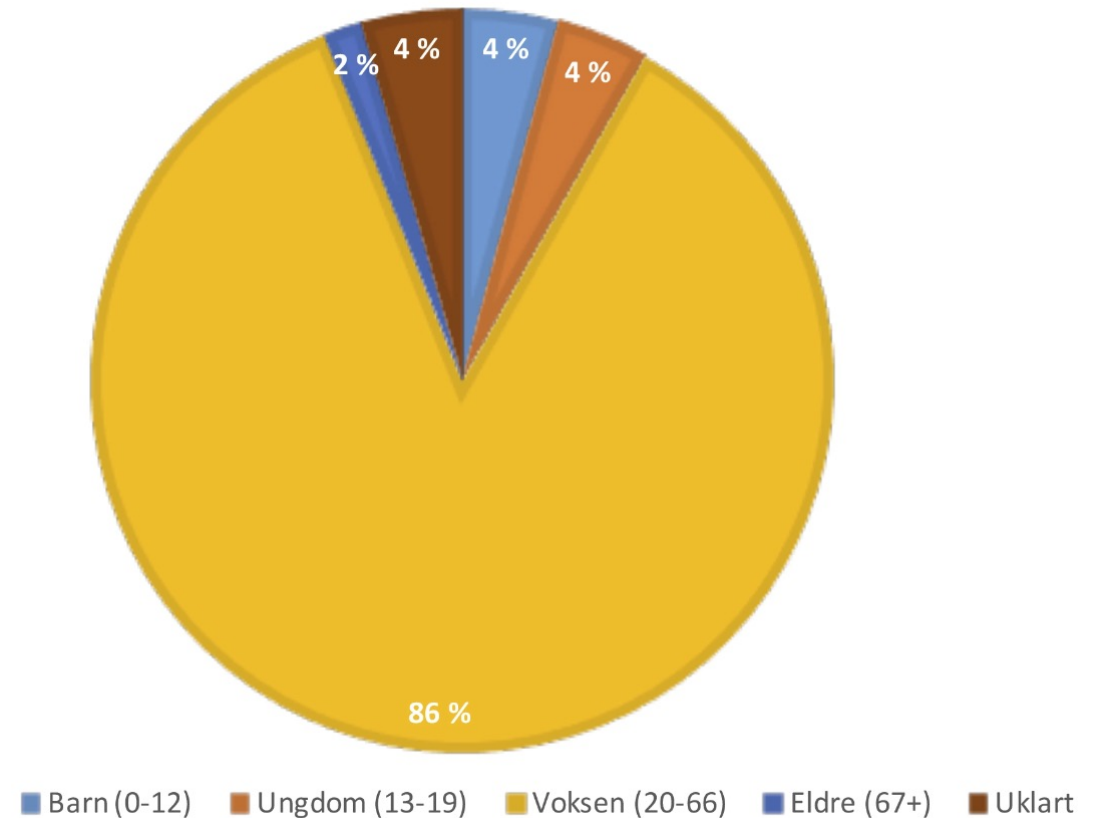
“Compared to sexism, racism, or transphobia, ageism is the least censured, the most acceptable and unnoticed of the cruel prejudices.”

Vi trenger at gamle mennesker blir involvert i dialoger om hvilket samfunn vi skal skape!

Andel eldre kilder (N=6047)

Kilde:
Langmo & Nereng (2020): Eldre i media. Kildebruk i norske nyhetsmedier 2019/2020

Kilde: Dahlstrøm et al. (2017): Barn og eldre marginaliseres som kilder i mediene. Kildebruk i norske nyhetsmedier 2015

KRONIKK

Skammen over at ansiktet henger

Jeg sier nei til å være med på TV fordi jeg ikke vil vise hvor gammel jeg har blitt.

Når jeg ser at SVT har lagt ut et klipp på hjemmesiden sin der mitt middelaldrende ansikt brer seg utover hele skjermen, fylles jeg av noe som kanskje best kan beskrives som skam, skriver kronikkforfatteren.

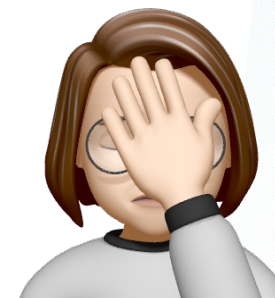
FOTO: BJÖRN LINDAHL / AFTONBLADET

Asa Linderborg

Historiker, forfatter og journalist i svenske Aftonbladet

Publisert 6. nov. 2021 kl. 09:42

NY BEDRIFT: (F.v.): Synnøve Skarbø, Pia Tjelta og Vanessa Rudjord. JULIE PIKE

– Vi ønsket et sted som kan følge oss over tid, og passe på at vi eldes som en Jaguar E-type og ikke noe fra *rent a wreck*, sier Rudjord i pressemeldingen.

Takk for meg

